הדו"ח הנ"ל הינו ראשוני בלבד, תוכנו והמידע הכלול בו אינו מהווה מידע רשמי וסופי ואינו מחייב את רשות העתיקות עד לפרסום הדו"ח המדעי הסופי
כל הזכויות שמורות לרשות העתיקות

רשות העתיקות אחראית על עתיקות הארץ ואתריה, במסגרת זו הרשות פועלת לשמור, לחשוף, לשמר, לחקור ולפרסם את עתיקות הארץ ואתריה בישראל ומחוצה לה.

ברחבי מדינת ישראל קיימים כשלושים אלף אתרים המוגדרים כאתרי עתיקות. אתרים אלה וממצאיהם מהווים את מורשת התרבות החומרית של ארץ ישראל, ומשרטטים את קורותיה ואת תולדות האדם, העמים והממלכות שחיו כאן במהלך מאות ואלפי השנים האחרונות .

רשות העתיקות מעודדת את אזרחי המדינה לפעול למען השמירה על עתיקות הארץ ומניעת כל פגיעה בהם, כיוון שכל פגיעה כזו יש בה משום נזק בלתי הפיך למורשת העבר.

חוק העתיקות (התשל"ח - 1978) וחוק רשות העתיקות (התשמ"ט - 1989) מטפלים בכל ענייני העתיקות של מדינת ישראל ביבשה ובים, ומכתיבים את הפעולות לשמירה על האיזון הראוי בין צרכי הפיתוח של הארץ לבין השמירה על עתיקותיה.

במסגרת פעולות אלו ביצעה רשות העתיקות חיתוכי בדיקה.

הדוח שלהלן מפרט את הפעולות הארכיאולוגיות שבוצעו בשטח במסגרת הפרויקט.

בנוסף מצורף לדוח מסמך הנחיות ובו סיכום הפעולות לביצוע לצורך המשך הפיתוח.

נשמח לענות על כל שאלה בטלפון: 04-6415324

בברכה,
כמיל סארי
ארכיאולוג מרחב צפון

זכויות היוצרים הם של רשות העתיקות. אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, לסדר או לקלוט בכל דרך ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני אחר – כל חלק שהוא מחומר זה ללא הסכמת רשות העתיקות. © כל הזכויות שמורות.

הדו"ח הנ"ל הינו ראשוני בלבד, תוכנו והמידע הכלול בו אינו מהווה מידע רשמי וסופי ואינו מחייב את רשות העתיקות עד לפרסום הדו"ח המדעי הסופי
כל הזכויות שמורות לרשות העתיקות

דו"ח ראשוני ליזם
סוג ביצוע :חיתוכי בדיקה
מרחב: צפון

22457

גן לאומי יחיעם: גוש 18958 חלקה 3 מגרש 5 מוצע מבנה שירותים חדש
רשות הטבע והגנים

הרשאה:
דלאשה סאמר 28/7/2021

איור 1. תשריט

איור 2. תעלה מס' 1 - מבט לכיוון צפון-מערב

איור 3. תעלה מס' 2 - מבט לכיוון דרום-מזרח

איור 4. שטח הבדיקה לאחר כיסוי תעלות הבדיקה - מבט לכיוון צפון-מערב

רקע כללי

בתאריך 28/07/2021 נערכו חיתוכי בדיקה ארכיאולוגים לטובת בניית שירותים באזור גן לאומי מבצר יחיעם. המקרקעין שבנדון מצויים בתחומי אתר/י העתיקות המוכרז/ים כדין 60561/0.

רקע ארכיאולוגי

מבצר ג'דין (יחיעם) הינו מעוז צלבני שהוקם על ראש כיפה גבוהה באזור הדרך הצלבנית אשר הובילה בין עכו לטורון-תיבנין על אם הדרך בין דמשק לצור. המבצר הצלבני כלל שני מגדלים, וכנראה חומה גבוהה עם מכלול בנוי ומקורה בקמרונות ובו חצר נרחבת. המצודה צלבנית נחרבת במהלך המלחות בין הכוחות הפרקנים לממלוכים בשנת 1266 לסה"נ וננטשת, ועוברת שיקום על ידי השליט הגליל במהלך התקופה העות'מאנית ד'אהר על עומר במהלך המאה ה 18 לסה"נ, וכיום רוב הבנייה שקיימת היום באתר הינה מהתקופה העות'מאנית שהתבססה בחלקים רבים על יסודות של הבנייה מהתקופה הצלבנית.

המבצר נסקר בעבר במסגרת סקר הגליל המערבי העליון (IAA REPORTS 14, מספר אתר 145) ונערכה בו חפירה ארכיאולוג על ידי אגף העתיקות בניהול גדעון פרסטר A-721/1977 אשר במהלכם תועדו מערות קבורה, שרידי חווה או מנזר מתקופה ביזנטית ושרידי התיישבות מהתקופה הרומית. בבדיקה ארכיאולוגית שנערכה בשנת 2017 על ידי יובל גור מטעם רשות העתיקות זוהו שרידי פסיפס מעוטר בצלבים באזור שבו היום הוקם חניון לילה. >בצמוד למקרקעין המוצע לפיתוח תועדו בורות מים חצובים בסלע שבהם פיר כניסה הנפתח למערת פעמון. <

אופן הבדיקה

הבדיקה נערכה באמצעות מחפרון מדגם JCB 3.C.X ובו כף אחורית ברוחב 0.60 מ' נטולת שיניים. באזור המיועד לפיתוח קיים קו מים החוצה את המקרקעין, הבדיקה לא נערכה באזור שהוגדר סמוך לקו המים. סך הכל נחפרו שתי תעלות בדיקה ברוחב שונה בשטח המיועד לפיתוח (איור 1). הבדיקה אושרה על ידי ארכיאולוג המחוז גלעד צינמון.

תוצאות הבדיקה, ממצאים

זכויות היוצרים הם של רשות העתיקות. אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, לסדר או לקלוט בכל דרך ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני אחר – כל חלק שהוא מחומר זה ללא הסכמת רשות העתיקות. © כל הזכויות שמורות.

הדו"ח הנ"ל הינו ראשוני בלבד, תוכנו והמידע הכלול בו אינו מהווה מידע רשמי וסופי ואינו מחייב את רשות העתיקות עד לפרסום הדו"ח המדעי הסופי
כל הזכויות שמורות לרשות העתיקות

להלן פירוט תוצאות הבדיקה:

תעלה מס' 1 (איור 2). נערכה בכיוון כללי של צפון-מערב-דרום-מזרח, ובה נחפרה תעלה ברוחב 2.4 - 1.8 מ' שבה נחשפה שכבת מילוי של אדמה חומה (כ- 0.40 מ' עובי) ומתחתיה שכבת מילוי של אדמה חומה-אדמדמה מערובבת במסלע מפורק של בולדרים (כ- 0.70 מ' עובי) שכיסו את משטח סלע האם הטבעי. באדמה שנחפרה תועדו מספר שברי חרסים שכנראה ונסחפו מהאתר הביזנטי הסמוך לשטח הבדיקה

תעלה מס' 2 (איור 3). נחפרה תעלה ברוחב 1.2 מ' בכיוון כללי של צפון-מערב-דרום-מזרח בסמוך לבור מים, ובה נחשפה אותה שכבת מילוי של אדמה חומה (כ-0.70 מ' עובי) ושכבת המילוי של האדמה חומה-אדמדמה עם בולדרים (כ- 0.80 מ' עובי). בתעלה זו זוהו גם כן שברי חרסים סחופים שלא היה מן הניתן לתארכם. לאחר אישור הבדיקה התעלות שנחפרו כוסו בחזרה (איור 4).

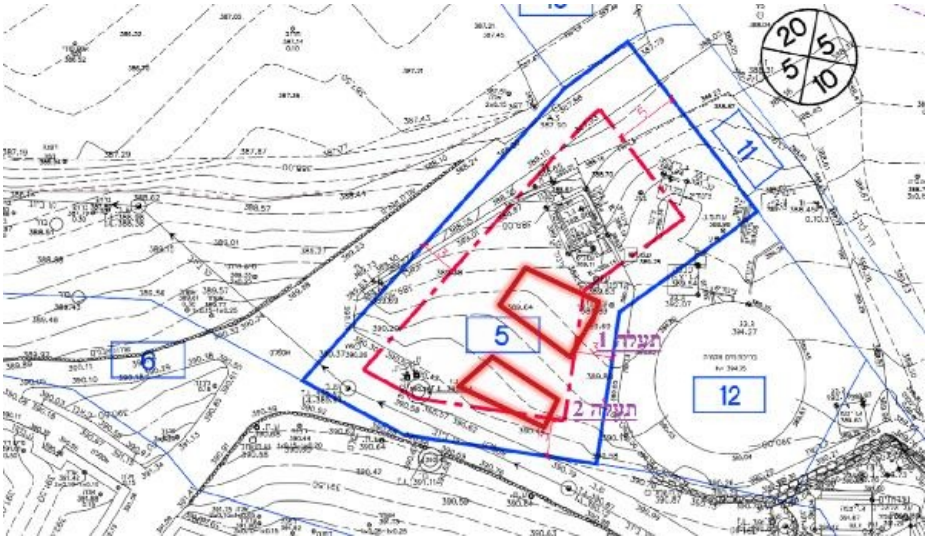
סיכום

בבדיקה הנוכחית לא זוהו שרידים ארכיאולוגים, ברם ייתכן שקיימים מתקנים חצובים בסלע שלא היה מן הניתן לזהות אותם, במקביל החלק הצפון-מערבי של השטח המוצע לא נבדק עקב הימצאות קו מים פעיל.

בברכה,
סאמר דלאשה
ארכיאולוג נפה גליל מערבי דרומי

זכויות היוצרים הם של רשות העתיקות. אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, לסדר או לקלוט בכל דרך ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני אחר – כל חלק שהוא מחומר זה ללא הסכמת רשות העתיקות. © כל הזכויות שמורות.

הדו"ח הנ"ל הינו ראשוני בלבד, תוכנו והמידע הכלול בו אינו מהווה מידע רשמי וסופי ואינו מחייב את רשות העתיקות עד לפרסום הדו"ח המדעי הסופי
כל הזכויות שמורות לרשות העתיקות

איור 1. תשריט

זכויות היוצרים הם של רשות העתיקות. אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, לסדר או לקלוט בכל דרך ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני אחר – כל חלק שהוא מחומר זה ללא הסכמת רשות העתיקות. © כל הזכויות שמורות.

הדו"ח הנ"ל הינו ראשוני בלבד, תוכנו והמידע הכלול בו אינו מהווה מידע רשמי וסופי ואינו מחייב את רשות העתיקות עד לפרסום הדו"ח המדעי הסופי
כל הזכויות שמורות לרשות העתיקות

איור 2. תעלה מס' 1 - מבט לכיוון צפון-מערב

זכויות היוצרים הם של רשות העתיקות. אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, לסדר או לקלוט בכל דרך ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני אחר – כל חלק שהוא מחומר זה ללא הסכמת רשות העתיקות. © כל הזכויות שמורות.

הדו"ח הנ"ל הינו ראשוני בלבד, תוכנו והמידע הכלול בו אינו מהווה מידע רשמי וסופי ואינו מחייב את רשות העתיקות עד לפרסום הדו"ח המדעי הסופי
כל הזכויות שמורות לרשות העתיקות

איור 3. תעלה מס' 2 - מבט לכיוון דרום-מזרח

זכויות היוצרים הם של רשות העתיקות. אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, לסדר או לקלוט בכל דרך ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני אחר – כל חלק שהוא מחומר זה ללא הסכמת רשות העתיקות. © כל הזכויות שמורות.

הדו"ח הנ"ל הינו ראשוני בלבד, תוכנו והמידע הכלול בו אינו מהווה מידע רשמי וסופי ואינו מחייב את רשות העתיקות עד לפרסום הדו"ח המדעי הסופי
כל הזכויות שמורות לרשות העתיקות

איור 4. שטח הבדיקה לאחר כיסוי תעלות הבדיקה - מבט לכיוון צפון-מערב

זכויות היוצרים הם של רשות העתיקות. אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, לסדר או לקלוט בכל דרך ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני אחר – כל חלק שהוא מחומר זה ללא הסכמת רשות העתיקות. © כל הזכויות שמורות.

זכויות היוצרים הם של רשות העתיקות. אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, לסדר או לקלוט בכל דרך ובכל אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני אחר – כל חלק שהוא מחומר זה ללא הסכמת רשות העתיקות. © כל הזכויות שמורות.